

Головко Андрій Васильович

Біографія

АНДРІЙ ГОЛОВКО

(1897 — 1972)

Народився Андрій Васильович Головко 3 грудня 1887р. в с. Юрки на Полтавщині в заможній селянській родині.

У 1905 — 1908 рр. навчався у сільській школі, спробував сам складати вірші (російською мовою). Навчаючись у Кременчуцькому реальному училищі (1908 — 1914), мріяв про власну літературну працю. У 1912р. під впливом "Кобзаря" почав писати вірші українською мовою.

Коли навчання вже фактично було закінчено і за родинним рішенням Головко мав скінчити ще один, додатковий, клас, який давав право на вчительську роботу, його несподівано виключили з училища за участь в таємному товаристві "Юнацька спілка" та за писання віршів українською мовою, вміщуваних у рукописному учнівському журналі "Рідна мова". Жив якийсь час на хуторі Поділ, куди переїхали батьки. Тоді ж спробував писати прозу (автобіографічна повість "З-за хмари"). Під час імперіалістичної війни вступає до Чугуївського училища прапорщиків, і після проходження короткого курсу навчання навесні 1915-го потрапляє на фронт. Брав участь у боях під Рава-Руською, дістав поранення.

Після 1917-го працює в школі, волосним інструктором з позашкільної освіти. У січні 1919р. в Кременчуцькому видавництві "Маяк" вийшла поетична збірка Головко "Самоцвіти" (17 віршів). Працюючи в місцевій кременчуцькій газеті, він друкує у ній в перші місяці 1919р. кілька уривків з розпочатої повісті "У дикому танку. (З часів німецької окупації)", але цей твір лишився незавершеним.

Літо й осінь 1919р Головко живе разом з донькою і дружиною на далеких хуторах Стінка і Ляхівці. У червні 1920р. записується добровольцем у Червону Армію. Служить начальником кінної розвідки гаубичного артдивізіону об'єднаної дивізії курсантів, яка певний час діяла разом з Першою кінною армією Будьонного.

Січень-квітень 1921р. — служба в харківській Школі червоних старшин, де він викладав політекономію.

У 1922р., демобілізувавшись, повністю перейшов на літературну роботу. З 1923-го — член Спілки селянських письменників "Плуг". Перший його завершений прозовий твір — шкіц "Момент" (опублікований під назвою "Рафінована проституція": Шляхи мистецтва. — 1921. — № 2). Наступні твори — шкіці "Діти Землі і Сонця" (1922), повісті "Можу" (1922) і "Червоний роман" (1923). 1924р. — оповідання "Крученим шляхом", де майже повністю збережено сюжет "Червоного роману" (для видання творів у двох томах (1957) автор здійснив нову редакцію повісті).

Загальне визнання і популярність здобув Головко дитячими оповіданнями та повістями про сільську молодь. Оповідання "Дівчинка з шляху" (1922), "Товариші"

(1923), "Пилипко" (1923) склали першу прозову збірку А. Головка "Дівчинка з шляху", що вийшла у Харкові 1925р.

Найбільший успіх серед тогочасних творів А. Головка випав на долю оповідань "Пилипко" і "Червона хустина" (друга редакція 1957р.), які були опубліковані 1924р. і стали хрестоматійними.

З'являються також повісті "Зелені серцем" (1924) та "Пасинки степу" (1925).

1926р. видано збірку оповідань і повістей "Можу" (в цей час Головка уже переїхав до Харкова).

Восени 1926-го письменник готувався до "запису тексту" завершеного на той час в творчій уяві роману "Бур'ян". Вже в кінці 1927р. на республіканському конкурсі до 10-річчя Жовтня книга була удостоєна ювілейної премії. З'явилися переклади російською, білоруською, а пізніше — німецькою, угорською, польською та чеською мовами.

На 1927р. в уяві письменника складається новий твір, спочатку як роман "Три сини" (після 1931р. — трилогія "Три брати"). У 1932р. з'явився твір "Мати" (як пролог до роману "Три брати"), а в 1935р. опублікована його нова (основна) редакція. Починаючи з зими 1934р. письменник працює над другою книгою трилогії — романом "Артем Гармаш", у періодиці друкується кілька фрагментів з перших розділів.

Спробував А. Головка свої сили також в кіно. Написав кіноповість "Скиба Іван" (1934) і на замовлення Одеської та Київської кіностудій два кіносценарії — "Митько Лелюк" (1936 — 1937) та "Літа молодії" (1940).

Під час війни був спочатку військовим кореспондентом авіаційної дивізійної газети, потім — кореспондентом газети ЦК КП(б)У "Комуніст" ("Радянська Україна"), а з липня 1943р. працював у фронтовій газеті "За честь Батьківщини". З-поміж творів воєнного періоду виділяється оповідання "Дружба", яке вийшло окремою книжечкою в Уфі 1942р.

1942р. в Уфі вийшла збірка нарисів "Бойові епізоди" (твори "Бойовий екіпаж", "Капітан Чайка", "Снайпер Максим Бриксі́н" та ін., вміщені раніше у фронтових газетах).

З кінця 40-х років основною роботою А. Головка стала праця над "Артемом Гармашем". Роман у нинішньому його вигляді складається з трьох книг (частин). Перша з них вийшла друком у 1951р. (із змінами і доповненнями — в 1954р.); друга — в 1960р. (кількома розділами доповнена 1962р.); у трьох книгах роман опублікований 1971р. (з доповненням — в 1972р.). Письменник розпочав також четверту книгу роману, обмірковував сюжетні ходи п'ятої книги. Та їм уже не судилося побачити світ.

5 грудня 1972р. А. В. Головка помер.

Спілка письменників України встановила щорічну літературну премію імені Андрія Головка за кращий роман року. Іменем письменника названі бібліотеки, школи, вулиці, колгосп на його батьківщині.